

РОБЪРТ ШЕКЛИ

МАГАЗИН ЗА СВЕТОВЕ

Превод от английски: Вася Данова, 1972

chitanka.info

Мистър Уейн достигна края на дългата могила от сивкави развалини и видя магазина за светове. Постройката отговаряше точно на описанията на неговите приятели: малка колиба, изградена от парчета греди, автомобилни части, къс ламаринена рулетка и няколко реда натрошени тухли, замазани грубо с бледосиня боя.

Мистър Уейн хвърли бегъл поглед назад, по дългата пътека между развалините, за да се увери, че никой не го следи, намести по-здраво пакета, който носеше под мишница, и като потръпна пред собствената си дързост, отвори вратата и влезе.

— Добър ден — каза собственикът.

Той също отговаряше точно на описанията: висок старец с лукаво изражение на тесните си очи и с увиснали краища на устата. Казваше се Томпкинз. Седеше във вехт люлеещ се стол, на чието облегало бе кацнал папагал с жълти и сини пера. В магазина имаше още само един стол и маса. На масата лежеше ръждясала спринцовка.

— Мои приятели са ми разказвали за вашия магазин — каза мистър Уейн.

— Следователно цената ви е известна — отвърна Томпкинз. — Донесохте ли каквото трябва?

— Да — отговори мистър Уейн, сочейки пакета. — Преди това обаче бих искал да запитам...

— Всички винаги искат да питат — каза Томпкинз на папагала, който премигна. — Добре, питайте.

— Бих искал да зная какво точно ще се случи.

Томпкинз въздъхна:

— Става следното. Вие ми заплащате таксата. Аз ви поставям инжекция, от която ще загубите съзнание. След това с помощта на известни средства, които имам в магазина, освобождавам вашето съзнание.

Томпкинз се усмихна, приключвайки обяснението си, и неговият мълчалив пагал сякаш също се усмихва.

— После какво става? — запита мистър Уейн.

— Освободеното от тялото съзнание получава възможност да избира между безбройните възможни светове, които Земята изльчва през всяка секунда от съществуването си.

Томпкинз се понадигна от люлеещия се стол и с още по-широка усмивка започна да говори, показвайки признания на въодушевление:

— Да, драги приятелю, въпреки че вие може би нищо не подозирате, още от момента на откъсването си от огнената утроба на Слънцето тази многострадална Земя започва непрекъснато да изльчва различни възможни светове. Техният брой е безкраен, тъй като се пораждат от всяко събитие — голямо или незначително; всеки велик човек и всяка амеба създават един свят, също както се разпростират кръговете по водната повърхност независимо от големината на хвърления камък. Нима всеки предмет няма своя сянка? Освен това, приятелю мой, Земята има четири измерения; ето защо нейните сенки са с три измерения и представляват съвсем точно отражение на Земята през всеки момент на нейното съществуване. Милиони, милиарди Земи! Безкрайно много Земи! И вашето съзнание, което аз ще се постараю да освободя, ще има възможността да избере всеки един от тези светове и да остане за известно време в него.

Мистър Уейн с известно неудобство си помисли, че Томпкинз напомня на конферансие в цирк, защото оповестява чудеса, които чисто и просто не могат да съществуват. Но той си припомни, че през неговия собствен живот се бяха случили неща, които той самият едва ли някога би приел като възможни. Никога! Затова и чудесата, за които говореше Томпкинз, може би бяха осъществими.

— Моите приятели казаха също, че... — започна мистър Уейн.

— Че аз съм невероятен мошеник? — добави Томпкинз.

— Някои от тях загатнаха такова нещо — промълви предпазливо мистър Уейн. — Аз обаче се опитвам да имам собствено мнение по въпроса. Приятелите ми казват също...

— Известно ми е какво казват вашите невежи приятели. Те са ви говорили за изпълняване на едно желание. Това ли искате да чуете?

— Да — потвърди мистър Уейн. — Казаха ми, че каквото и да пожелая, каквото и да искам...

— Точно така — прекъсна го Томпкинз. — Процесът може да се реализира само по този начин. Съществуват безкрайно много светове, между които може да се избира. Съзнанието ви прави своя избор, ръководено единствено от желанието. Вашето най-съкровено желание играе първостепенна роля. Ако храните тайно желание за убийство...

— О, никога! — възклика мистър Уейн.

— ... Тогава ще се отзовете в свят, където можете да убивате, да плувате в кръв, да надминете дъо Сад или Цезар или вашия идол,

който и да е той. Да предположим, че желаете власт. Ще изберете свят, в който ще бъдете бог, буквально и реално. Може би ще искате да бъдете кръвожадният Вишну или премъдрият Буда.

— Много се съмнявам дали бих...

— Има и съвсем други желания — каза Томпкинз. — Разбира се, моят малък списък не обхваща всички възможности, всички комбинации и пермутации на желанието. Може би вие се стремите към опростено, спокойно съществуване сред природата, между идеализираните туземци на островите в Южните морета.

— Това би ми подхождало повече — каза мистър Уейн с плаха усмивка.

— Кой може да знае? — продължи Томпкинз. — Възможно е дори сам да не разбирате какви са истинските ви желания. Те могат да доведат до смъртта ви.

— Често ли се случва това? — разтревожено запита мистър Уейн.

— Понякога.

— Не бих искал да умра.

— Това става твърде рядко — увери го Томпкинз, гледайки пакета в ръцете на мистър Уейн.

— Щом казвате... Но как ще се убедя, че всичко това е истина. Вашата такса е извънредно голяма. Ще ви дам всичко, каквото притежавам. И доколкото ми е известно, вие ще ме упоите с някакъв наркотик и просто ще сънувате. Всичко, каквото притежавам, срещу една доза хероин и малко сладки приказки!

Томпкинз се усмихна окуражаващо:

— Това, което ще изпитате, няма нищо общо с вземането на наркотики. Нямate чувството, че сънувате.

— Ако това е реално — каза с известна сприхавост мистър Уейн, — защо не мога да остана завинаги в света на моето желание?

— Сега работя върху това — отговори Томпкинз. — Затова таксата е толкова висока. Трябва да набавям материали, да правя опити. Опитвам се да открия начин и да направя прехода постоянен. Досега не съм успял да освободя човека от онези връзки, които го задържат в неговия собствен свят и го притеглят назад. Дори най-големите мистици не са успявали да прекъснат тези връзки, освен като са прибягвали до смъртта. Но аз все още не губя надежда.

— Ще бъде великолепно, ако успеете — каза много учтиво мистър Уейн.

— О, да! — извика Томпкинз с изненадващ изблик на чувства. — Тогава моят жалък, окаян магазин ще се превърне във врата към спасението. Тогава и целият процес ще бъде безплатен и достъпен за всички. Всеки ще отива в света на своето желание, света, който действително му подхожда, а това проклето място ще остане на плъховете и червеите...

Томпкинз мълкна по средата на изречението и стана ледено спокоен.

— Опасявам се, че моите предразсъдъци се проявяват. Все още не мога да предложа средство за окончателно бягство от Земята; поне не такова, което да изключва смъртта. Може би никога няма да постигна това. Засега всичко, което мога да ви предложа, е една малка ваканция, една промяна, един миг в друг свят с по-добро осъзнаване на вашите желания. Знаете цената. Ако опитът се окаже незадоволителен, ще получите обратно таксата.

— Много мило от ваша страна — каза мистър Уейн с известна радост. — Но моите приятели ми споменаха и за още нещо. За десет години от живота ми.

— Няма друг начин — каза Томпкинз. — Тези години няма да ви бъдат върнати. Процесът, който реализiram, представлява огромно напрежение за нервната система, в резултат на което продължителността на живота намалява. Това е една от причините, поради които нашето така наречено правителство обяви дейността ми за незаконна.

— То обаче не упражнява много строг контрол — каза мистър Уейн.

— Не. Официално дейността ми е забранена като вредна измама. Но и управниците са хора, както и всички останали. Те също биха искали да напуснат тази Земя.

— Цената — каза замислено мистър Уейн, стискайки здраво пакета — и десет години от живота ми! За осъществяването на най-съкровените ми желания. Все пак трябва да си помисля.

— Помислете — каза с безразличие Томпкинз.

През целия път до дома си мистър Уейн мисли само за това. Той продължаваше да мисли, когато влакът му стигна в Порт Уошингтън, Лонг Айънд. И докато шофираше колата от гарата до дома си, той все още продължаваше да мисли за лукавата физиономия на Томпкинз, за вероятните светове и за реализирането на едно желание.

Щом обаче прекрачи прага, тези негови мисли изчезнаха. Жена му, Дженит, настояваше той лично да поговори по-строго с домашната прислужница, която проявяваше отново опасна склонност към алкохол. Синът му Томи имаше нужда от помощ, за да довърши лодката, която трябваше да спусне във водата на другия ден. Неговата малка дъщеря искаше да му разкаже как е прекарала в детската градина.

Мистър Уейн разговаря с прислужницата с твърд, но спокоен глас. Помогна и на Томи да постави последния пласт миниум върху дъното на лодката и след това изслуша приключенията на Пеги в детската градина.

Късно вечерта, когато децата си бяха легнали и той остана насаме с Дженит, тя го запита каква неприятност му се е случила.

— Неприятност?

— Изглеждаш ми разревожен — каза Дженит. — Може би си имал прекалено много работа...

— Нищо особено. Обикновената история.

Той, разбира се, няма да каже на Дженит или на който и да било, че не е ходил на работа, за да отиде при Томпкинз в неговия изпаднал магазин за светове. Нито пък имаше намерение да говори за правото на всеки човек да изпълни поне веднъж в живота си своите най-съкровени желания. Дженит, с нейния прекалено здрав разум никога не би разбрала това.

През следващите дни в службата му имаше прекомерно напрежение. Уолстрийт бе обхванат от паника поради събитията в Близкия изток и Азия, като акциите на борсата реагираха в зависимост от събитията. Мистър Уейн потъна в работа. Той се опита да не мисли за осъществяването на едно желание срещу цената на всичко, каквото притежаваше, плюс десет години от живота си, хвърлени на вятъра. Това бе лудост! Старият Томпкинз беше ненормален!

В неделните дни той предприемаше малки плавания с Томи. Старата лодка се държеше добре и почти не пропускаше вода. Томи искаше нови състезателни платна, обаче мистър Уейн твърдо отказа.

Може би през следващата година, при условие че борсата бъде по-благоприятна. Засега старите платна са достатъчни.

Понякога през нощта, след като децата бяха заспали, двамата с Дженит излизаха с лодката. Лонг Айлънд беше спокоен и прохладен. Лодката се плъзгаше покрай премигващите шамандури и се отправяше към грамадната жълта Луна.

— Зная, че някаква мисъл не ти дава покой.

— Мила, моля те, не започвай отново!

— Не криеш ли нещо от мене?

— Нищо не крия!

— Сигурен ли си? Напълно ли си сигурен?

— Абсолютно!

— Тогава прегърни ме. Така е хубаво...

И лодката без кормило продължаваше да се носи.

Желание и осъществяване... Но есента дойде и лодката трябваше да се зазими. Акциите до известна степен възстановиха стабилността си, но сега пък Пеги се разболя от морбили. Томи започна да се интересува от разликата между обикновените бомби и атомните, водородните и всички останали видове бомби, за които пишеха вестниците. Мистър Уайн, доколкото можеше, даваше разяснения. После прислужницата неочеквано ги напусна.

Тайните желания си оставаха. Може би той искаше да убие някого или да живее на остров в Южните морета. Преди всичко обаче трябваше да държи сметка за своите отговорности. Имаше две невръстни деца и жена по-добра, отколкото заслужаваше.

Може би към Коледа...

По посред зима избухна пожар в стаята за гости поради неизправност в електрическата инсталация. Пожарникарите изгасиха пламъците, без да причинят големи щети, и никой не пострада. Това пропъди за известно време мисълта за Томпкинз. Най-напред трябваше да се поправи спалнята, тъй като мистър Уайн се гордееше много със своята стара и красива къща.

Поради международното положение финансовите сделки все още бяха трескави и несигурни. Тези араби, тези гърци и китайци. Междуkontиненталните ракети, атомните бомби, изкуствените спътници... Мистър Уайн прекарваше дълги часове в бюрото си, а понякога се налагаше да остава и вечер. Томи получи възпаление на

сливиците. Част от покрива на сградата се нуждаеше от ремонт. Веднага след това дойде време да се мисли за пролетното спускане на лодката във вода.

Измина цяла година, но не му остана време да мисли за тайните си желания. Може би през следващата година. Междувременно...

— И така — каза Томпкинз. — Добре ли сте?

— Да, съвсем добре — отговори мистър Уейн. Той стана от стола и изтри челото си.

— Искате ли да ви върна таксата? — запита Томпкинз.

— Не. Опитът беше напълно задоволителен.

— Винаги са успешни — каза Томпкинз, като намигна на папагала. — Какъв беше вашият избор?

— Един свят от недалечното минало — отговори мистър Уейн.

— Твърде често явление. Разбрахте ли какво тайно желание имате? Какво беше то — убийство, тихоокеански остров?

— Предпочитам да не говоря за това — отговори мистър Уейн учтиво, но твърдо.

— Повечето хора не желаят да говорят с мене за това — каза с недоволен тон Томпкинз. — Да пукна, ако разбирам защо е така!

— Защото... според мене... Светът, който отговаря на тайното ни желание, е някак си свещен. В това няма нищо обидно. Вярвате ли, че ще успеете да го направите постоянен?... Искам да кажа, този свят, който всеки си избира?

Старецът сви рамене.

— Опитвам се. Ако успея, ще чуете за това. Всички ще научат.

— Да, така и предполагам. — Мистър Уейн разтвори пакета и изсипа съдържанието му на масата. В него имаше два военни ботуша, един нож, две рула медна жица и три малки консерви с мляно месо.

Очите на Томпкинз за секунда проблеснаха.

— Напълно достатъчно — каза той. — Благодаря.

— Довиждане — каза мистър Уейн — и благодаря много.

Мистър Уейн излезе от магазина и тръгна забързано по пътеката между сивите развалини. Отвъд тях, докъдето стигаше погледът му, се простираха равнини, покрити с развалини, кафеникави, сиви, черни. Тези равнини, достигащи до хоризонта, бяха остатъци от сгърчените

трупове на градове и гори, с дребна бяла пепел, която някога е била човешка кост и плът.

— Няма значение — каза си мистър Уейн. — Поне дадох толкова, колкото получих.

Тази година в миналото му бе отнела всичко, каквото притежаваше, заедно с десет години от живота му. Нима това беше сън? Дори и да е било сън, заслужаваше си. Но сега той трябваше да изостави всяка мисъл за Дженит и децата. Това бе завинаги свършено, освен ако Томпкинз не усъвършенствуваше способа си. В момента трябва да мисли за собственото си спасение.

С помощта на своя гайгеров брояч той откри една дезактивирана пътечка между развалините. Необходимо беше да намери убежището си, преди да са излезли плъховете. Освен това ако не побърза, щеше да пропусне вечерната дажба картофи.

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 47,48/1972 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.